

CHRISTOPHER NOLAN'IN BATMAN-KARA ŞÖVALYE FİLMİNİN GREİMAS'IN EYLEYENSEL ÖRNEKÇESİNE GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ¹

Gufran DÜNDAR²

Eylem ŞENTÜRK KARA³

Öz

Sinema, gerek etki alanı gerek görselliği bakımından 20. yüzyılın en ilgi çekici anlatı sanatı olarak karşımıza çıkmaktadır. Sinemanın bir anlatı sanatı olarak görülmesi ve yazınsal ürünlerin çözümlenmesinde kullanılan anlatı kuramlarının, sinemasal çözümlenmelerde de kullanılabilmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda sinema filmleri anlatı bakımından tıpkı roman ve tiyatro eserleri gibi göstergebilimsel yöntemlerle çözümlenebilmektedir.

Göstergebilim, ilk olarak dilbilimci Ferdinand de Saussure tarafından ele alınmış ve zamanla farklı alanlarda kullanılmaya başlanan bir disiplin olmayı başarmıştır. Rus halk masallarını inceleyen Vladimir Propp, Saussure'nin göstergebilimsel yönteminden yola çıkarak bir anlatı fonksiyonu oluşturmuş ve göstergebilimi masallar üzerinde kullanılan bir disiplin haline getirmiştir. Bir başka dilbilimci Algirdas Julien Greimas ise Saussure'nin çalışmaları ve Propp'un anlatı fonksiyonundan yola çıkarak göstergebilimi sinemaya uyarlamış, bu sayede sinema filmlerinin sunduğu anlatıların yorumlanmasını sağlamıştır.

Bu çalışmada 2008 yılında dünyada en fazla gişe yapan, Christopher Nolan'ın, Batman-“Kara Şövalye” (The Dark Knight) adlı filmi, Greimas'ın eyleyensel örnekçesine göre çözümlenmiş ve anlatı durumu incelenmiştir. Bu bağlamda çalışmada bu filmdeki anlatımın nasıl kurulduğu ve anlamın nasıl inşa edildiğiyle ilgili sorulara yanıt aranmaya yoluna gidilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sinema, göstergebilim, Greimas, eyleyensel örnekçe.

ANALYSIS OF CHRISTOPHER NOLAN'S FILM BATMAN-THE DARK KNIGHT ACCORDING TO ACTANT ANALYSIS OF GREIMAS

Abstract

Cinema appears before us as the most interesting narrative art of the 20th Century in terms of its influence area and visualization. The consideration of cinema as a narrative art makes it possible to use the Narrative Hypotheses used in the analyses of written works of art be used for analyses in cinema as well. In this context, cinema films may be analyzed with semiological methods just like novels and theater plays.

Semiology was first put forth by linguist Ferdinand de Saussure, and succeeded to become a discipline used in different fields in time. Vladimir Propp, who investigated Russian folk tales, formed a narration function based on the semiological methods of Saussure; and

¹ Geliş Tarihi: 18/05/2017 • Kabul Tarihi:26/06/2017

²Yüksek Lisans Öğrencisi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, gufran.dundar@hotmail.com

³Yrd. Doç. Dr., İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, eylem.kara@inonu.edu.tr

made Semiology become a discipline established on tales. Another linguist AlgirdasJulienGreimas adopted Semiology to cinema by considering the works of Saussure and Propp's Narrative Function; and in this way, ensured that the narrations in cinema films were interpreted.

In this study, Christopher Nolan's, Batman-The Dark Knight, which did well at the box offices all over the world in 2008, was analyzed according to actant method of Greimas, and the narration in this film was investigated. In this context, answers for questions like how the narration was established in this film, and how it was developed were sought in the study.

Keywords: Cinema, semiology, Greimas, actant analysis.

GİRİŞ

Sinema, günümüzün en önemli kitle iletişim araçlarından birisi olmasının yanı sıra gündelik hayatımızın da önemli bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Müzik bir kenara bırakılırsa, günümüzde hiçbir sanat, sinema kadar ilgi çekici olmamış ve sıklıkla tüketilmemiştir. Sinema, yalnızca bir bilet ile her yaşta, ırktan ve kültürden kişiye rahatlıkla erişim imkanı sunmaktadır. Bu özelliği sayesinde sinema sanatından yararlanan kişilerin sayısı her geçen gün artmakta, sinemanın etki alanı da genişlemektedir (Parkan, 2015: 11).

Sinemanın doğuşu her ne kadar Lumiere kardeşlere ve dolayısıyla Avrupa'ya bağlansa da günümüzde en büyük güç Hollywood sinemasıyla Amerika'ya aittir. Sessiz sinema dönemi ile başlayan Hollywood sineması, teknolojik gelişmelere paralel olarak önce sesi, daha sonra ise günümüzde de kullanılan anlatı dilini ve görsel efektlerle pekiştirerek baskın bir güç haline gelmiştir (Orta, 2014: 162).

Kitleleri eğlendirme amacı dışında bir propaganda aracı olarak da kullanılan sinema, ideolojik bir anlatının ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerek filmdeki karakterlerin dünya görüşleri, gerekse filmde kullanılan kostümler, ışık, ses ya da renkler belirli bir mesajın etrafında kurgulanarak seyirciye aktarılmaktadır. Seyirci, bir yandan kurmaca dünyada gerçekleştirilen bu anlatıyı izlerken bir yandan da politik, toplumsal ya da kültürel bir mesaja maruz kalmaktadır. Bu bağlamda göstergebilim, filmlerin yapısını ve filmler içerisinde sunulan derin anlamsal mesajları çözümleyebilme olanağı sağlamaktadır (Parsa, 2008:2).

Günümüzde Hollywood, sinemasında yaşanan teknolojik gelişmelerin de etkisiyle, çizgi romanlardaki süper kahramanlar beyaz perdeye sıklıkla taşınmaya başlamıştır. 2002 yılından bu yana, dünya çapında en çok gişe yapan filmler sıralamasında ilk on içerisinde (2009 ve 2011 yıllarında ilk 15'te) en az bir süper kahraman filmi yer almaktadır (boxofficemojo.com, 2017). Batman adlı süper kahramanın hikayesinin anlatıldığı filmlerde yüksek gişe başarıları elde etmeyi başarmıştır. Bu çalışmanın amacı, çağdaş Hollywood sinemasının başarılı yönetmenlerinden birisi olarak kabul edilen Christopher Nolan'ın, 2008 yılında çekmiş olduğu Batman-Kara Şövalye (The Dark Knight), filminin temel anlamda izleyiciye sunmak istediği mesajı ve bu mesajı iletmek için kullandığı imge ve karakterleri ortaya çıkarmaktır. Bu kapsamda çalışmada "Kara Şövalye", bir göstergebilim yöntemi olan Greimas'ın eylemsel örnekçesi ile analiz edilmiş ve filmin anlatı durumu irdelenmiştir.

1. Sinemanın Tarihsel Gelişimi ve Hollywood

Sinema, 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkmış olan bir sanattır (Koluvaçık, 2010: 182). Andre Bazin (2011: 65) sinemayı, edebiyat ve tiyatronun

mirasçısı olarak kabul ederek, onun edebiyat, tiyatro, müzik gibi büyüklerini taklit eden genç bir kardeş olduğunu söylemektedir. Eli Faure ise, sinemayı tüm sanatları bünyesinde barındıran yedinci sanat olarak tanımlamaktadır (Gönen, 2007: 61). Yani sinema, bütün sanatlara uzanabilen, bütün sanatları kendi özünüyle birleştirebilen bir sanattır (Odabaş, 2013: 23).

1882'de Joseph Niece'nin ilk fotoğrafı üretmesinin ardından, çok geçmeden fotoğrafları arka arkaya koyarak oynatma düşüncesi kendini göstermiştir. 1888 yılında Emile Reynaud, "parasinoskop" adını verdiği bir fotoğraf oynatıcı icat etmiştir. 1892 yılında ise Thomas Edison, kameranın ilk hali olarak kabul edilen "kinetograf"ı yaratmayı başarmıştır (Betton, 1993: 6-8). Fakat sinema tarihçileri sinemanın başlangıcını bu olaya değil, Lumiere kardeşlerin icat ettiği "sinematograf"a bağlamaktadır (Teksoy, 2005: 29).

Lumiere kardeşlerin 28 Aralık 1895 yılında Paris'te bulunan Grand Cafe'de yaptıkları gösterim ile hayatımıza giren sinema (Abisel, 2010: 31), Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) bir hobi olarak işleyişini sürdürürken, Fransa'da gerçek anlamda bir endüstri halini almaya başlamıştır. O dönemde Fransa dünya sinemasının kontrolünü elinde tutmayı başarmıştır. Fakat bu durum I. Dünya Savaşı'nın etkisiyle değişmiş ve 1918'den itibaren dünya sinemasının kontrolü ABD'ye, dolayısıyla Hollywood'a geçmiştir (Abisel, 2010: 42).

ABD'de ilk filmler New York'ta çekilmektedir. Bunun temel sebebi ise New York'un büyük ve merkezi bir şehir olmasıdır. Dolayısıyla yapım şirketlerinin ve ekipman üreten firmaların merkezleri de burada bulunmaktadır (Erensoy, 2012: 3).

ABD sinemasının ilk dönemlerinde, bir film üretmek için gerekli olan tüm icatların patenti Thomas Edison'da bulunmaktadır (Abisel, 2010: 88). Film çekmek isteyen yönetmenler, Edison'a yüksek ücretler ödememek için arayışlara başlamış ve çözümü Kaliforniya'ya taşınmakta bulmuşlardır. Kaliforniya, yönetmenlerin hem Edison'dan uzak kalmalarını sağlamakta, hem de sinema için daha elverişli bir ortam sunmuştur. Bugün bildiğimiz anlamda "Hollywood" sinemasının temelleri bu sayede atılmıştır (Akbulut, 2012: 37-38).

1910'lu yıllardan itibaren, Amerikan stüdyoları tek bir merkezde toplanmaya başlamış ve günümüzde de varlığını sürdüren önemli yapım şirketleri bu dönemde kurulmuştur. Yönetmen Cecile DeMille'nin de Hollywood'a yerleşmesinin ardından aktörlerden, kamera üreticilerine, hatta film stüdyolarına (1912 yılında Universal Pictures, 1915'te Fox Film Corp, 1923'te Warner Bros, 1924'te MGM, 1924'te Columbia, 1928'de RKO, 1930'da ise Paramount) kadar tüm film endüstrisi bu kasabaya göç etmeye başlamıştır (Gönen, 2007: 15-16). Bu stüdyoların göç etmesiyle birlikte de Hollywood'da stüdyo sistemi yerleşmiştir (Akbulut, 2012: 145).

Sinema tarihçileri Hollywood sinemasının tarihini teknolojinin gelişmesine ve kullanılan sinema diline bağlı olarak dört başlık altında incelemektedir. Bunlar "Sessiz Sinema Dönemi", "Klasik Hollywood Sineması", "Yeni Hollywood Sineması" ve "Çağdaş Hollywood Sineması"dır. (Erensoy, 2012: 1).

Sessiz Sinema Dönemi: Sinemanın ilk dönemlerinde, film teknolojisi henüz yeni yeni oluşmaktayken çekilen filmlerde ses kullanılmamıştır. Dolayısıyla bu dönemin filmleri anlatı biçimi olarak beden dilinin ağırlıklı bir şekilde kullanıldığı komediler üzerine odaklanmıştır (Kirel, 1999: 221).

Sinemanın endüstrileşmeye başladığı bir dönemde bir sanayi toplumuna dönüşmekte olan ABD, aldığı göçlerin etkisiyle çok toplumlu bir ülke haline gelmiştir. Bu ülkeye göç eden insanların ortak sorunları ise, henüz İngilizce bilmiyor olmalarıdır. Bu dönemde sessiz sinemanın ürünü olan filmler, İngilizce bilmeyen işçi kesimin ABD'nin kültürüne daha kolay adapte olmalarına yardımcı olmuştur (Teksoy, 2005: 61-62).

Yaklaşık otuz yıl süren bu dönemde film türlerinin de tamamına yakını ortaya çıkmıştır (Abisel, 2010: 115). Sesin sinemaya gelişine beraber ise filmlerin öncelikleri değişime uğramıştır. Gişe başarıları ve kar etmek, yapımcılar için en büyük öncelik haline gelmiştir (Erensoy, 2012: 5).

Klasik Hollywood Sineması: Hollywood'da klasik dönem 20. yüzyılın başlarında David Griffith filmleriyle başlamıştır (Gönen, 2007: 25). Griffith sinemaya bir sanat dili katarak, onun günümüzde de kullandığı kuralları belirlemiştir (Teksoy, 2005: 69).

Griffith ile başlayan Hollywood anlatı biçimi, sesin eklenmesiyle olgunlaşan klasik Hollywood anlatısı; popüler kültürün büyük bir bölümünü kapsayan aşk, cinsellik, aile ve kahramanlık gibi konuları işlemiştir. Bu dönem sinemasına klasik denmesinin nedeni ise bu popüler kültür konularının ticari başarıyı garanti etmesinden kaynaklanmaktadır (Oluk Ersümer, 2013: 83-84).

Klasik Hollywood anlatısı ile hazırlanan filmler, net sonuçlar ve kolayca anlaşılabilir neden sonuç ilişkileri merkezinde hikâyeleştirilmiştir (Chapman, 2003: 110). Filmler gerçek anlamda birer ticari ürün oldukları için içerikleri ve diyalogları oldukça basittir. Genellikle karşıtlıklar üzerine kurulmuştur. İyi, güzel ve doğru olanın zaferiyle sonuçlanan bu "happy ending" (mutlu son) filmlerdeki kahramanlar, izleyicilerin beklentilerini asla boşa çıkartmamaktadır (Akbulut, 2012: 128-129).

Goddard, Hollywood'un günümüz sinemasında hikaye anlatmayı bilen tek sinema tarzı olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca o Hollywood'un Büyük İskender, Sezar ve Napolyon'un ordularıyla yapamadığını, klasik anlatı ile başardığının altını çizerek onun evrenin hakimi olduğunu iddia etmektedir (Gönen, 2007: 43).

Yeni Hollywood Sineması: Yeni Hollywood diye adlandırılan dönem ABD sinemasında çok kısa bir dönemi kapsamaktadır. 1960'ların ortasında başlayıp 1970'lerin sonuna kadar sürmüş olan bu dönemde, Hollywood sinemasında daha önceleri işlenmemiş olan konular ele alınmıştır. ABD sinema tarihinde kült kabul edilen yapımların bazıları Yeni Hollywood Sineması döneminde ortaya çıkmıştır (Hamond ve Williams, 2006: 91). Bu dönemi, klasik Hollywood sineması döneminden ayıran başat özellik, televizyonun insanların hayatlarına girmesi ile beraber güç kaybetmeye başlayan sinemanın yeni arayışlar içine girmesidir (Scott, 2005: 8). Bu sayede ana akım sinemaya alternatif filmler çeken yönetmenler, kendilerini Hollywood'da gösterme fırsatı bulmuştur (Stringer, 2003: 15).

Çağdaş Hollywood Sineması: Bu dönemde ana akım çizgiye alternatif filmler üreten yönetmenler ön plana çıkmaya başlamıştır (Güral, 2013: 85). Hollywood'un klasik anlatı biçiminden farklı bir yapıya sahip olan Quentin Tarantino, David Fincher, Steven Soderbergh ve David Lynch gibi yönetmenlerin Hollywood'a film çekmesi ile birlikte özgün nitelikte eserler ortaya çıkmıştır. Bu durum aynı şekilde klasik anlatı biçiminin de daha estetik bir hal almasına neden olmuştur (Mazdon, 2000: 129).

Film teknolojisinin gelişmesiyle Hollywood filmleri, popüler kültürün sıkça kullandığı süper kahraman, fantastik ve bilim kurgu filmlerinin de dahil olduğu, aksiyona dayalı filmler üretmeye başlamıştır (Thompson, 1999: 19).

Süper kahramanlar, Çağdaş Hollywood Sineması olarak adlandırılan dönemde, izleyicilerin kendisini en kolay şekilde özdeşleştirebildiği sinema karakterleri olarak karşımıza çıkmaktadır. İzleyici, kurtarıcı olarak sunulan bu karakterlerde kendisinden bir parça görmektedir. Sinemada temsil edilen süper kahramanların birer oluşum süreçleri bulunmaktadır. Bu oluşum süreci, süper kahramanın belli özelliklere sahip olduğu anlamına gelmektedir. Sinemada temsil edilen süper kahramanların çocukları yoktur. Bu durum onların geride bırakacakları kimseleri olmadığı için her türlü aksiyona girebilmelerine olanak sağlamaktadır. Bir diğer özellikleri ise, babalarının olmayışındır. Bu duruma rağmen tüm süper kahramanlar, kendilerine yol gösterici bir baba figüründen yardım almaktadır. Filmlerde süper kahramanlar her zaman güçlü, yakışıklı ve ahlaklı karakterler olarak sunulmaktadır. Düşmanları ise onlara denk güçlere sahip zıt karakterlerden oluşmaktadır (Taylor, 2007: 345-348).

Çağdaş Hollywood sineması, görsel efektin ön planda olduğu farklı anlatılarla günümüzde işleyişini sürdürmeye devam etmektedir. “Superman” çizgi romanlarıyla başlayan çağdaş Hollywood sineması, “Batman”, “Spider Man” gibi filmlerle çok sayıda seyirciyi sinema salonlarına çekmeyi başarmıştır (Güral, 2013: 69-70).

2. Göstergebilim

Göstergebilim kavramı çağdaş düşüncede ilk olarak, bir dilbilimci olan Ferdinand de Saussure tarafından ortaya atılmıştır. O dili, kavramları ifade eden göstergeler olarak tanımlamıştır (Güzelşen, 1998: 120).

Ferdinand de Saussure, göstergebilim üzerine yapmış olduğu çalışmalardan yola çıkarak her “gösterge”nin bir “gösteren” ve “gösterilen”den meydana geldiğini ifade etmiştir. “Gösteren” belirli bir anlamı dile getirmek için kullanılan sözcük; “gösterilen” ise sözcüğün zihnimizde yarattığı imgedir (Barthes, 1993: 40-44).

Tablo 1: Saussure'nin Gösterge ve Ağaç Simgesi Örneği

Gösteren	A-ğ-a-ç
Gösterilen	Ağaç Kavramı

Kaynak: Genel Dilbilim Dersleri (Saussure, 1985: 72)

Saussure bu tablo ile dilin bir nesne ve bir adı birleştirmedeğini, bir kavram ve işitimi simgesini birleştirdiğini söylemektedir (Parsa ve Parsa, 2004: 8-10). Diğer bir deyişle gösteren belirli bir anlamı ifade etmek için kullanılan sözcük (Barthes, 1993: 44), gösterilen ise o sözcüğün zihnimizde yarattığı bir simgedir (Yumlu, 1994: 84).

Göstergebilimin önde gelen temsilcilerinden olan Ferdinand de Saussure'nin geliştirmiş olduğu yöntem, kendinden sonra gelen pek çok dilbilimciyi de etkilemiş ve onların bu kuramı farklı alanlarda kullanmalarına olanak sağlamıştır (Güneş, 2012: 32).

Göstergebilim ve halkbilim alanlarında çalışmalar yapan Vladimir Propp, Saussure'nin dilbilim üzerine yapmış olduğu bu çalışmadan yola çıkarak, Rus halk masallarını inceleyecek bir yöntem geliştirmiştir (Bars, 2014: 259). Propp (2008: 20), farklı hikayeler anlatan bu masalarda, ortak olabilecek unsurları ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Propp, birbirinden farklı yüz halk masalını inceleyerek bu masalların akış planlarının benzer olduklarını ortaya koymuş ve bu durumun tüm masalarda geçerli olacağını iddia etmiştir (Kıran ve Kıran, 2003: 121). Bu düşünceden yola çıkan Propp, Rus halk masallarını inceleyip metin çözümleme tekniklerinin gelişmesine katkıda bulunarak, otuz bir işlevlik bir “anlatı fonksiyonu” geliştirmiştir. Masalları, masalda yer alan kişilerin işlevlerinden yola çıkarak inceleyen Propp, temelde “tekbiçimciliğin” olduğunu savunmuştur (Berger, 1993: 21).

Propp'un geliştirmiş olduğu anlatı fonksiyonunu oluşturan işlevlerin tümüne her masalda rastlanmayabilir. Fakat bu işlevlerin sıralamasında asla bir değişiklik olmamaktadır. Masallar, bir eksiklik ya da bir kötülük ile başlayarak çeşitli işlevlerden geçip çözüme ulaşır. Bu sürece “kesit” adı verilmektedir. Masalların sonunda ise kötülük yenilerek kahraman ödüllendirilmektedir (Propp, 2008: 121-122).

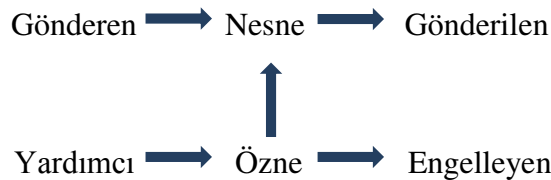
3. Greimas'ın Eyleysel Örnekçesi

Bir anlatı sanatı olan sinema da, tıpkı roman ve tiyatro oyunları gibi yazılı bir metinden beyaz perdeye aktarılmaktadır. Bir göstergebilimci olmasının yanı sıra bir anlambilimci de olan Algirdas Julien Greimas, geliştirmiş olduğu eyleysel örnekçe yöntemi ile sinema filmlerinin temel anlamsal boyutunu kavrayabilme olanağı sağlamıştır. Temel anlamsal boyut; sinema filminin derin yapısı ile sinema filminin alt metinde seyirciye sunmak istediği mesajı içermektedir (Soydan, 2007: 8).

Tıpkı Propp gibi, Greimas da Saussure'nin çalışmalarını farklı bir alanda yorumlayarak, göstergebilim üzerine bir kuram oluşturmuştur. Greimas, Saussure'nin “gösterge: gösteren/gösterilen” kuramını; “gösterge: anlatım/içerik” şeklinde geliştirmiş, yazılı ve görsel tüm metinlerde uygulanmasını kolaylaştırmıştır (Parsa ve Parsa, 2004: 90). Saussure'nin yanısıra Propp'un Rus halk masallarını inceleyerek oluşturduğu “anlatı fonksiyonu” yönteminden de esinlenen Greimas, sinema filmlerinin çözümlenmesinde kullanabilecek “eyleysel örnekçe” yöntemini ortaya çıkarmıştır (Altunkaya, 2012: 763).

Greimas'ın, Saussure ve Propp'un yöntemlerinden esinlenerek oluşturduğu eyleysel örnekçe modelinde altı farklı işlevsel rol bulunmaktadır (Oluk Ersümer, 2013: 61-62).

Tablo 2: Greimas'ın Eyleysel Modeli

Kaynak: *Klasik Anlatı Sineması* (Oluk Ersümer, 2013: 61)

1. **Özne:** Eylemi yapan kişidir. Özne, isteği doğrultusunda harekete geçer ve nesneye ulaşmak için anlatı durumu boyunca karşılaştığı zorlukları aşmak için çabalar (Oluk, 2004: 45).

2. *Nesne*: Eylemin konusudur. Gönderen tarafından özneye iletilen şey olarak tanımlanmaktadır ve anlatı durumunun konusunu oluşturmaktadır (Oluk, 2004: 45).
3. *Gönderen*: Eylemi belirleyen kişidir. Gönderen, özneyi manipüle ederek eylemi yapması için güdüler. Elbette karar yine özneye aittir; fakat bu güdüleme her filmde gerçekleşir. Bu sayede anlatı durumu başlamış olur (Oluk, 2004: 45).
4. *Gönderilen*: Kendisi için eylemin gerçekleştiği kişidir.
5. *Yardımcı*: Eyleme yardım eden kişidir. Yardımcı, öznenin nesneye ulaşmak için çıkmış olduğu yolda karşılaşacağı güçlüklerde onu destekler. Ayrıca öznenin eylemi yerine getirebilmesi için ona ihtiyaç duyduğu şartları sağlamaya çalışır (Oluk, 2004: 45-46).
6. *Engelleyen*: Eylemi engelleyen kişidir. Yardımcının aksine, özneyi nesneden uzak tutarak, onun amacına ulaşmasını engellemeye çalışır.

Eyleyensel örnekçe modelinde bulunan bu rollerden en az iki tanesi (özne ile nesne), tüm anlatılarda bulunmak zorundadır (Oluk, 2004: 45). Greimas'ın modelinde eyleyen kavramı, kişi kavramından geniştir. Eyleyen insan, nesne, somut ya da soyut bir varlık olabilir. Greimas'a göre, bir sinema filminin anlatı çözümlemesi için göstergelerin birbiriyle olan ilişkilerini ortaya çıkartmak gerekir. Greimas anlatı durumunu; "başlangıç durumunu, sonuç durumuna ulaştıran süreç" olarak tanımlamaktadır. Ayrıca anlatı durumunun dört evreden oluştuğunu belirtmektedir. Bunları; eyletim, edinim, edim ve yaptırım evreleri olarak adlandırmıştır (Rifat, 1996: 31-34).

1. Evre: Eyletim (Gönderme): Bu evre gönderen ve özne arasındaki evreyi yansıtmaktadır. Anlatının ilk evresidir ve olayların oluşum evresi olarak kabul edilmektedir. Bu evrede kahramanımızı (özne) bir göreve gönderen kişi (eyleten) bulunmaktadır. Bazen kahraman bu göreve bir kişi tarafından gönderilmez, görevi kendi isteğiyle kabullenir (Soydan, 2007: 9).

2. Evre: Edinim (Güçlenme): Bu evrenin önemi, kahramanın anlatı akışını sağlayacak temel dönüşümü yapmasından kaynaklanmaktadır. Eyletim evresinden hemen sonra gelen bu evrede kahraman bazı yeteneklere ulaşmaktadır. Kimi zaman kahraman bu yeteneklere doğuştan, kimi zaman ise çalışarak, sahip olmaktadır. Kahraman, yeteneklerini kazanmak için bazı sınavlardan geçmektedir. Bu evrede kazanması gereken yeteneklerden birini kazanamazsa, başarısız olabilmektedir. Ayrıca o, yeteneklerini elde ederken anlatı içerisinde kendisine yardım edenler ya da onu engellemeye çalışanlarla karşılaşabilmektedir. Bu evrede gönderen kişinin görevi sona ermektedir (Soydan, 2007: 9).

3. Evre: Edim (Gösterme): Bu evrede kahraman, yeteneklerini kazanmasının ardından anlatının temel konusu olan eylemi gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Bu evreden sonra, sonuca doğru bir dönüşüm gerçekleşmektedir (Soydan, 2007: 10).

4. Evre: Yaptırım (Teyit Etme): Bu evrede kahramanın yaptıkları gönderen tarafından değerlendirilmektedir. Kahraman başarı durumuna göre ödüllendirilmekte ya da cezalandırılmaktadır (Soydan, 2007: 10).

4. Araştırma

Hollywood sineması, bir endüstri haline geldiğinden beri, en önemli amacı kar etmektir. Hollywood'da dönemler değişse bile amacın aynı kalması, büyük stüdyoları tek tip

filmler çekmeye itmiştir (Oluk Ersümer, 2013: 83-84). Bu bağlamda, son on beş yıla baktığımız zaman, çizgi romanlardan beyaz perdeye aktarılan en az bir süper kahraman filmi olduğunu ve bu filmlerin dünya çapında en çok gişe başarısı elde etmiş filmler sıralamasında, ilk on içerisinde yer aldığı görülmektedir (boxofficemojo.com, 2017).

“Kara Şövalye” filmi de, çağdaş sinema döneminin önemli filmlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Film, hem yapım aşamasında, hem de gösterim aşamasında büyük bir stüdyo desteği ile hazırlanmıştır. Warner Bros. gibi büyük bir stüdyo ile çalışması sonucunda film, ABD’de Christopher Nolan’ın çekmiş olduğu tüm filmler arasında en yüksek kazancı elde etmiştir. Bu popülerliğin bir getirisi olarak da 2009 yılında ABD film endüstrisinin en prestijli ödüllerinden biri olan “Oscar” ödül törenlerinde toplamda sekiz dalda aday gösterilmiş ve “En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu” ve “En İyi Ses Kurgusu” dallarında ödül kazanmıştır.

Tablo 3: “Kara Şövalye” Filminin Gösterildiği Salon Sayısı ve Elde Ettiği Hasılat

Vizyona Girdiği Salon Sayısı (Ulusal)	4366
Ulusal Hasılat	354,858,444 \$
Yabancı Hasılat	469,700,000 \$
Dünya Çapında Hasılat	1,004,558,444 \$

Kaynak: <http://www.boxofficemojo.com/movies/?id=darkknight.htm>
(Erişim Tarihi: 15.10.2016)

Bu çalışmada, 2009 yılındaki “Oscar” ödüllerinde sekiz dalda aday olup, iki “Oscar” kazanmış olması sebebiyle, Christopher Nolan’ın Batman-“Kara Şövalye” filmi seçilmiş ve onun anlatı durumu Greimas’ın eyleyensel örnekçesi yöntemiyle incelenmiştir.

Tablo 4: “Kara Şövalye” Filminin Künyesi

Yapımcı	Warner Bros./ Legendary/ Syncopy
Dağıtım	Warner Bros.
Tür	Aksiyon/ Macera
Süre	2 saat 32 dakika
Vizyon Tarihi	18 Temmuz 2008
Bütçe	185.000.000 \$

Kaynak: <http://www.boxofficemojo.com/movies/?id=darkknight.htm>
(Erişim Tarihi: 15.10. 2016)

“Kara Şövalye” filmi, bir çizgi roman şirketi olan DC Comics’in kurgusal karakteri olan “Batman”in sinema uyarlamasıdır. 2005 tarihinde vizyona giren “Batman Başlıyor”un devam filmi olan “Kara Şövalye” filminin yönetmeni, ilk filmde olduğu gibi Christopher

Nolan'dır. Filmin hikayesi ise, David Goyer tarafından oluşturulmuştur. Fakat Nolan, filmin senaryosunu kardeşi Jonathan Nolan ile birlikte yazmıştır.

Filmde olay örgüsü Bruce Wayne/Batman (Christian Bale), bölge savcısı Harvey Dent (Aaron Eckhart), polis komiseri James Gordon (Gary Oldman), savcı asistanı Rachel Dawes (Maggie Gyllenhaal) ve Bruce Wayne'nin yardımcısı Alfred Pennyworth'un (Michael Caine) etrafında gelişmektedir. Ayrıca filmin oyuncu kadrosunda Morgan Freeman, Cillian Murphy, Ron Dean gibi isimler de bulunmaktadır.

Tablo 6: “Kara Şövalye” Filminin Oyuncu Kadrosu ve Oynadıkları Roller

Aktör	Rol
Christian Bale	Bruce Wayne/ Batman
Heath Ledger	Joker
Aaron Eckhart	Harvey Dent
Michael Caine	Alfred
Maggie Gyllenhaal	Rachel
Gary Oldman	Gordon
Morgan Freeman	Lucius Fox
Monique Gabriela Curnen	Ramirez
Ron Dean	Wuertz
Cillian Murphy	Scarecrow
Chin Han	Lau

Kaynak: http://www.imdb.com/title/tt0468569/fullcredits?ref_=tt_cl_sm#cast
(Erişim Tarihi: 15.10.2016)

5. “Kara Şövalye” Filminin Özeti

“Kara Şövalye” filmi, suçlular tarafından yozlaşmaya başlayan Gotham şehrinin kurtulması için kendisini bu şehre adayan Batman'in suçla mücadelesini anlatmaktadır. Batman'in komiser Jim Gordon ve bölge savcısı Harvey Dent ile birlikte suçlularla mücadele etmesi onların geri çekilmesine sebep olmuştur.

Gotham'ın eskiye oranla daha güvenli olduğu, suç örgütlerinin sindirildiği bu dönemde yeni bir düşman doğar. Bu düşman kendisine Joker demektir. Joker, eski gücünü yitiren suç örgütlerinin liderlerinin toplantısına giderek, onlara Batman'dan kurtulmak için bir teklifte bulunur. Fakat suç örgütleri Batman tarafından o kadar sindirilmiştir ki, Joker'in teklifini anlamsız bularak onu toplantıdan kovarlar. Bu olayın ardından Çin'e kaçan ve suç örgütlerinin parasını idare eden muhasebeci Lau, Batman tarafından yakalanıp Gotham'a getirilmiştir ve böylelikle örgüt tüm parasını kaybeder. Bu durum karşısında iyice köşeye

sıkışan suç örgütlerinin patronları, Joker'i tek çıkar yol olarak görüp, onun teklifini kabul eder.

Önce çete davasını yürüten hakim Surillo'yu sonra emniyet müdürü Loeb'i öldüren Joker, son olarak ise anma töreninde komiser Gordon'u öldürür. Bütün bunlar onun kısa süre içerisinde Gotham'ın en korkulan suçlusuna haline gelmesine sebep olur.

Joker, Batman'e eğer maskesini çıkartıp teslim olmazsa daha çok kişinin öleceğini söyleyerek, onu tehdit eder. Kendisi yüzünden daha fazla insanın ölmesini istemeyen Batman, kimliğini açıklamak üzereyken, bölge savcısı Harvey Dent, kendisinin Batman olduğunu söyler ve tutuklanır. Dent'in Batman için yaptığı bu fedakarlıktan sonra, Joker'in tüm dikkati ona yoğunlaşır. Aslında bu fedakarlık Joker'i yakalayabilmek için bir tuzaktır. Dent cezaevine götürülürken, Joker ona saldırır. Bu sırada Batman ve öldü sanılan komiser Gordon ortaya çıkarak, Joker'i yakalar. Fakat Joker yakalanma ihtimaline karşı bir plan hazırlamıştır, bu plan sonucunda Joker'in adamları Dent ve nişanlısı Rachel'i kaçırlar. Her ikisini de, farklı yerlerde patlayıcılarla dolu odalarda alıkoyarlar. Joker sorgu sırasında Batman'a bu durumu anlatıp yalnızca birini kurtarabilecek zamanı olduğunu söyleyerek onu seçim yapmaya zorlar. Batman, çocukluk aşkı Rachel ile bölge savcısı Harvey Dent arasında bir karar vermek zorunda kalır. Rachel'i kurtarmayı seçer. Fakat gittiği adreste Rachel yerine Dent'i bulur ve onu kurtarır. Bu durum Rachel'in hayatına mal olur. Tüm bu yaşananların ardından suç örgütlerinin liderleri Joker'in aşırıya kaçtığını düşünerek onu ihbar ederler.

Joker, Batman'in daha önce savaştığı suçlulara benzememektedir. Çünkü para ya da çıkarları doğrultusunda suç işleyen biri değildir. O, Gotham şehrine kaos getirmek ve insanların ahlaki açıdan birer canavara dönüşebileceklerini kanıtlamak istemektedir. Bunun için önce hastanelere bomba koyarak, bir kargaşa ortamı yaratır ve insanların birbirine düşmesini amaçlar. Sonra da şehrin tahliye edilmesi için kullanılan gemilere bombalar yerleştirerek, insanları kendi hayatları ile başkalarının hayatları arasında bir seçim yapmaya zorlar. Bu iki olayda da umduğunu bulamayan Joker, Batman tarafından yakalanır. Fakat hala onun son bir kozu vardır. Nişanlısını kaybeden ve adalete olan güveni sarsılan bölge savcısı Dent, Joker'in planladığı ahlaki bozulmayı yaşar. Rachel'in ölümünden komiser Gordon'u suçlayan Dent, kendi adaletinin peşine düşerek onun ailesini rehin alır. Batman tarafından durdurulan Dent, bir suçlu olarak hayatını kaybeder. Gotham halkının, savcısının bir suçluya dönüştüğünü öğrenmemesi için Batman, Dent'in ölümünü üstlenir ve halkın gözünde bir katil olarak anılmayı kabul eder.

6. Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde Christopher Nolan'ın Batman-“Kara Şövalye” filmi Greimas'ın eyleyensel örnekçesine göre analiz edilmiş ve anlatı durumu incelenmiştir.

6.1. “Kara Şövalye” Filminin Eyleyensel Örnekçeye Göre Çözümlemesi

Özne - Nesne: Filmin öznesi (Ö) Batman'dir. Bruce Wayne ve Batman aynı kişi olmasına karşın, filmde özne olarak bahsedilecek kişi Batman'dir. Batman, Gotham şehrinde suçlularla mücadele ederken, yasa dışı bir yol kullanır. Diğer bir deyişle o, polisin ve kanunların tıkaandığı noktada adaleti sağlamaya çalışmaktadır. Batman'in bu durumun farkında olan komiser Gordon ve savcı Dent, ona yardımcı olmaktadır.

Filmin nesnesi (N) ise, Gotham şehrinin korunmasıdır. Batman'in tek amacı, Gotham şehrini suçtan arındırmaktır. Bu amaç doğrultusunda Bruce Wayne kimliğini bir kenara atar.

Geceleri suçla mücadele ederek, Gotham şehrinin ve halkının güvende olması için çalışır. Kısaca özne-nesne ilişkisi açısından özne Batman (Ö), nesne ise Gotham şehrinin korunmasıdır (N).

Gönderen – Alıcı (Gönderilen): Filmde gönderen (G) olarak yine, Batman'i kabul edebiliriz. Onun adalet arayışı, doğru olanı yapma isteği Batman'i gönderen olarak görmemizi sağlamaktadır.

Alıcı (A) ise Gotham halkıdır. Batman'in suçla mücadele için bir simge olmaya çalışması, insanların güvende kalması için yaptıkları, Gotham halkının güvenliği içindir. Batman, savcı Dent'in bir suçlu olarak öldüğünü saklayarak, onun ölümünü üstlenip, halk tarafından tamamen nefret edilen bir simge haline gelmiştir. Bu durum onun korumak istediği bu şehir için ne kadar büyük fedakârlıklar yapabileceğini ortaya koymaktadır.

Yardımcı – Engelleyici: Filmde Batman'in suçla mücadelesinde ona yardım (Y) eden 4 kişi sayabiliriz. Bunlar komiser Gordon, savcı Dent, yanında çalışan Alfred ve Lucius Fox'tur. Gordon ve Dent, bir suçlu olarak kabul edildiği halde, Batman ile iş birliği yaparlar. Alfred ve Fox ise, Batman'e uzaktan yardım ederek olaylara dahil olmaktadır. Fox, Batman'in kullandığı teknolojik gereçleri hazırlarken, Alfred bir telsiz aracılığı ile Batman'i gelişmelerden haberdar eder, yeri geldiğinde ise ona bir baba gibi yaklaşarak öğütler verir.

Filmdeki engelleyici (E) ise Joker'dir. Öncelikle Batman'in kılığına girerek, masum insanları öldürüp onu gizli kimliğini açıklamaya zorlar. Bu konuda başarılı olmayınca, savcı Harvey Dent ve nişanlısı Rachel Dawes'i (Batman'in çocukluk aşkı) rehin alır. Rachel'in öldürülmesini sağlayarak Dent'in bir suçluya dönüşmesine sebep olur.

Eyleyenleri işlevlerine göre tabloştıracak olursak, Batman açısından eyleyensel örnekçeyi şu şekilde gösterebiliriz:

Tablo 7: “Kara Şövalye” Filminin Eyleyensel Örnekçeye Göre Tabloşturulması

Eyleyenler	Oyuncular	Eyleyensel İşlevleri
Özne	Batman	Eylemi yapan kişi
Nesne	Gotham şehrinin korunması	Eylemin konusu
Gönderen	Batman	Eylemi belirleyen kişi
Gönderilen	Gotham halkı	Eylemin kendisi için gerçekleştiği kişi
Yardımcı	Jimmy Gordon, Harvey Dent, Alfred Pennyworth, Lucius Fox	Eyleme yardım eden kişi
Engelleyici	Joker	Eylemi engellemeye çalışan kişi

6.2. “Kara Şövalye” Filminin Anlatı Durumu

Greimas anlatı durumunu incelerken dört evreden bahseder ve bunları; eyletim, edinim, edim, yaptırım şeklinde başlıklara ayırır. Greimas, gerçekleşen eylemin, eylemi gerçekleştiren kişi ya da nesneden daha önemli olduğunu belirtmektedir. Ona göre anlatı durumu, başlangıç durumunu sonuç durumuna bağlamaktadır (Oluk Ersümer, 2013: 61).

“Kara Şövalye” filminde Batman’ın suç örgütlerini yer altına iterek, onları Joker ile çalışmak mecburiyetinde bırakması ile başlangıç durumu gerçekleşmektedir.

Kara Şövalye’nin anlatı durumunu ortaya koymak amacıyla film, Greimas’ın dört evresi çerisinde şu şekilde analiz edilmiştir:

1. Evre Eyletim (Gönderme): Bu evrede, olaylar oluşmaya başlamaktadır. Eyletim aşaması gönderen ile özne arasındaki ilişkiyi anlatır. Gönderen, kahramanı yani özneyi bir görevi kabul etmesi için yönlendirmeye çalışır. Filmde Batman, Gotham şehrinde suç işleyen kişileri, korku yoluyla bastırmış ve yer altına inmeye zorlamıştır. Bu, temel dönüşümü sağlayan ve olay akışını yönlendiren durumdur. Eyleyensel örnekçeye göre filmin öznesi (eyleyen), yani eylemi yapan kişi Batman’dır. Filmde Batman’i eylemi yapması için ikna eden, gönderen (eyleten) de yine Batman’dır. Kahraman, kendisine verilen görevi her zaman farklı bir kişinin önerisi üzerine yapmaz. Kendi isteği doğrultusunda da bu görevi üstlenebilir. Bu filmde de eyleyen ve eyleten, aynı karakter olarak karşımıza çıkmaktadır. Eyletim aşaması, eyleten (gönderen) ve eyleyen (özne) arasındaki ilişkinin anlatıldığı aşamadır. Gönderen konumunda olan Batman, geceleri bir maske takarak suçlularla yumruk yumruğa bir mücadeleye girmektedir. Onları adalete teslim etmek için elinden geleni yapmaktadır. Onun temel amacı, Gotham şehrini suçtan uzak, herkes için güvenli ve huzurlu bir hale getirmektir. Böylece Batman, kendi kendini güdüleyerek eyletim evresini başlatmıştır.

2. Evre Edinim (Güçlenme): Bu evrede Batman’ın sahip olduğu yetenekler ve Gotham şehrini korumak için yaptığı fedakarlıklar üzerinde durulmaktadır. Gönderen konumunda olan Batman, öğrenmiş olduğu dövüş yetenekleri sayesinde geceleri Gotham’ın koruyucusu olmaya başlamıştır. Bu aşamadan sonra özne olan Batman’e odaklanılır. Batman, şehrini suçlulara karşı korumaya çalışırken, bir dizi sınavdan geçer. Kendisini suçlu olarak gören kişileri önemsemez, taktığı maske ile gerçekte olduğu kişiyi arka plana atıp, anlatının akışını sağlayacak temel dönüşümü gerçekleştirir. Bu aşamada Batman’in karşısında Joker ve arkadaşları engelleyici kişiler olarak yer almaktadır. Ona Gotham’ın korunması noktasında Gordon, Dent, Fox ve Alfred gibi destekleyici kişiler yardımcı olmaktadır.

3. Evre Edim (Gösterme): Edim evresi kahramanın eylemi gerçekleştirmesiyle başlar. Bu evrede Batman, maddi ve manevi sahip olduğu tüm gücü kullanarak Gotham şehrini korumak için engelleyici konumunda olan Joker’e karşı durdurmaya çalışır. Zengin bir aileden gelen Batman, anne ve babasının ölümünden sonra ona kalan miras sayesinde suçlularla mücadele ederken kullandığı pahalı, özel araç ve gereçlere sahip olmuştur. Manevi anlamda ise polisin bile korktuğu zamanlarda, Joker’e karşı kendi hayatını hiçe sayarak karşı koyma cesaretine sahip olması onun eyleme geçmesinde önemli bir rol üstlenmiştir. Bu evrede Joker’in durdurulması ile beraber dönüşümün sağlanacağı sonucuna yaklaşılr.

4. Evre Yaptırım (Teyit Etme): Bu evrede kahraman kendi yaptıklarını değerlendirir. Yaptığı fedakarlıklara rağmen, hayatını kaybeden masum insanlar olduğunu ve bunun kendi suçu olup olmadığını sorgular. Ahlaki olarak bir ikilem içinde kalır. Çocukluk arkadaşı ve aşkı olan Rachel’in ölümünü engelleyememiş olmasından dolayı kendisini suçlar ve başarısız olarak görür. Bu başarısızlığın ardından Joker’i durdurmuş olsa bile nişanlısı Rachel’i kaybetmiş olan bölge savcısı Dent’in, tıpkı Joker’in istediği gibi bir suçluya dönüşmesini

izlemek zorunda kalır. Ayrıca Dent'in bir suçlu olarak öldüğünü saklamak için onun ölümünü üstlenir. Bu durumun neticesinde Batman, artık korumak istediği Gotham halkının gözünde bir tamamen suçlu ve acımasız bir katil haline gelir.

7. SONUÇ

“Kara Şövalye” filmi, görsel efektlerin sıkça kullanıldığı, kolay anlaşılabilen ve fedakarlıklar sonucunda kahramanın başarısı ile sonuçlanan bir Çağdaş Hollywood Sineması örneğidir. 2008 yılında ABD ve tüm dünyada en çok gişeye sahip olan “Kara Şövalye” filmi Greimas'ın eyleyensel örnekçesine göre çözümlenerek, anlatı durumu incelenmiş ve diğer anlatı türlerinde olduğu gibi bu filmde de gönderen, gönderilen, özne, nesne, yardımcı ile engelleyici rollerinin olduğu görülmüştür.

Greimas'ın eyleyensel örnekçesine göre, anlatı durumuna baktığımız zaman ise filmin öznesi olarak karşımıza çıkan yakışıklı, güçlü ve fedakâr Batman, kendisine fiziksel güç olarak denk olmasa da zekâsıyla bu açığı kapatan engelleyici Joker bulunmaktadır.

Dört evrede incelenen filmin birinci evresinde Batman, bir zorunluluğu olmadığı halde, kendisine Gotham şehrini koruma görevini vermiştir. İkinci evrede ise, çeşitli fedakârlıklar yapmak zorunda kalmıştır. Göze çarpan en önemli fedakârlığı ise sevdiği kadının ölümüdür. Bu fedakârlıkları yaparken, popüler sinema anlatısı çerçevesinde, bir baba figürü olan Alfred ve idealist bir polis olan Gordon gibi kişilerden yardım almıştır. Üçüncü evrede Alfred, Batman'in bu zorlu yolculuğunda yol gösterici olarak öğütler verirken, Gordon da Batman'a Joker'i yakalaması konusunda yardım etmiştir. Dördüncü ve son evrede ise Batman, kendisine misyon edindiği Gotham şehrini koruma görevini başarmıştır.

Greimas'ın eyleyensel örnekçesi, film çözümlemesinin yanı sıra filmin derin anlamda anlatmak istediği mesajı da kavrayabilme olanağı sağlamaktadır. Film, ilk andan itibaren bizlere kaos ve düzen arasındaki çatışmayı göstermektedir. Bu bağlamda film, Batman'in Gotham'da yeni bir düzen sağlaması ve mafyanın yok olma korkusuyla yer altına inmesinin ardından, düzenden hoşlanmayan Joker'i tutması, Batman ve Joker arasındaki mücadeleyi gözler önüne sermektedir.

Zıtlıklar üzerine kurulmuş olan filmde Joker, Batman'i türlü psikolojik oyunlarla kendi isteği doğrultusunda yönlendirmeye çalışmaktadır. Joker, bu stratejiyi yalnızca Batman'a uygulamakla kalmaz. Savcı Harvey Dent ve diğer sivil bir vatandaşları üzerinde de bunu uygulamıştır. İnsanların düzene ve yasalara karşı çıkmaları için onları kışkırtır. Bu bağlamda filmde Batman'in düzeni ve adaleti, Joker'in ise kaosu ve anarşiyi simgelediğini söylemek mümkündür.

Son olarak bu filmde kullanılmış olan eyleyensel örnekçe yöntemi, çekilmiş olan diğer süper kahraman filmleri üzerinde de kullanılabilir. Bu filmlerin anlatı durumları incelenerekseyirciye iletilmek istenen mesajlarda kullanılan işlevsel rollerde farklılık olup olmadığı araştırılıp irdelenebilir.

KAYNAKÇA

Abisel, N. (2010). *Sessiz Sinema*. De Ki Yayınları: Ankara.

Akbulut, D. (2012). *Amerikan Sineması*. Etik Yayınları: İstanbul.

- Altunkaya, H. (2012). Beyhude ömrüm adlı hikâyenin greimas'ın eyleyenler modeline göre incelenmesi. *Turkish Studies*, 7 (4), 761-771.
- Bars, M. E. (2014). Vladimir propp'un biçimbilimsel yaklaşımı çerçevesinde basat depegözi öldürdüğü boy üzerine bir inceleme. *Turkish Studies*, 9(3), 257-269.
- Barthes, R. (1993). *Göstergebilim Serüveni*. (Çev: M. Rifat ve S. Rifat). Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.
- Bazin, A. (2011). *Sinema Nedir?*. (Çev: İ. Şener). Doruk Yayınları: İstanbul.
- Berger, A. A. (1993). *Kitle İletişiminde Çözümleme Yöntemleri*. (Çev: N. Ulutak v.d.), Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.
- Betton, G. (1993). *Sinema Tarihi*. İletişim Yayınları: İstanbul.
- Chapman, J. (2003). *Cinemas of the World: Film and Society from 1895 to the Present*. Reakston Books: London.
- Dünya Çapında En Çok Gişe Yapan Filmler Listesi, <http://www.boxofficemojo.com/yearly/?view2=worldwide&view=releasedate&p=.htm> (Erişim Tarihi: 13.06.2017).
- Erensoy, Ş. F. (2012). *Hollywood'dan Indiwood'a Amerikan Sineması'nın Değişimi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Gönen, M. (2007). *Hollywood Sineması*. Es Yayınları: İstanbul.
- Güneş, A. (2012). Çağdaş bir çözümleme yöntemi: Göstergebilim. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7 (2), 31-43.
- Güral, U. (2013). *Sinema Tarihi*. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Güzelşen, R. (1998). *XX. Yüzyılda Dilbilim Ve Göstergebilim Kuramları 1-2*. Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.
- Hamond, M. ve Williams, L. R. (2006). *Contemporary American Cinema*, Berkshire, <https://books.google.com.tr/books?id=aD1EBgAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=tr#v=onepage&q&f=false> (Erişim Tarihi: 25.11.2016).
- Kara Şövalye Filminin Gösterildiği Salon Sayısı ve Elde Ettiği Hasılat, <http://www.boxofficemojo.com/movies/?id=darkknight.htm> (Erişim Tarihi: 15.10.2016).
- Kara Şövalye Filminin Künyesi, <http://www.boxofficemojo.com/movies/?id=darkknight.htm> (Erişim Tarihi: 15.10.2016).
- Kara Şövalye Filminin Oyuncu Kadrosu ve Oynadıkları Roller, http://www.imdb.com/title/tt0468569/fullcredits?ref_=tt_cl_sm#cast (Erişim Tarihi: 15.10.2016).
- Kıran, A. ve Kıran, Z. (2003). *Yazınsal Okuma Süreçleri*. Seçkin Yayınları: Ankara.

- Kırel, S. (1999). Sessiz ve sesli sinemanın ilk yıllarında güldürü. *Marmara İletişim Dergisi*, 10 (10), 221-232.
- Koluvaçık, İ. (2010). *Kültür Endüstrisi ve İdeoloji: Hollywood ve Steven Spielberg Sineması Örneği*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Mazdon, L. (2000), *Encore Hollywood: Remaking French Cinema*, BFI Publishing: London. <http://www.halcyoninn.com/encore-hollywood-remaking-french-cinema-distributed-for-the-british-film.pdf> (Erişim Tarihi: 03.12.2016).
- Odabaş, B. (2013). *Fransız Siyasal Sineması*. Es Yayınları: İstanbul.
- Oluk, A. (2004). *Klasik Anlatı Sineması (Hollywood Sineması Bağlamında)*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Oluk Ersümer, A. (2013). *Klasik Anlatı Sineması*. Hayalperest Yayınevi: İstanbul.
- Orta, N. (2014). Hollywood sinemasına karşı avrupa film politikaları ve gelişen korumacı tedbirler. *Marmara İletişim Dergisi*, 13, (13), 161-169. <http://e-dergi-marmara.dergipark.gov.tr/maruid/issue/446/3524> (Erişim Tarihi: 11.09.2016).
- Parkan, M. (2015). *Brecht Estetiği ve Sinema*. Yazılama Yayınevi: İstanbul.
- Parsa, A. F. (2008). 'Mutluluk Paradoksu' Greimas'ın Eyleyensel Örneğiyle, https://www.researchgate.net/publication/308785482_'MUTLULUK_PARADOKSU'_GREIMAS'IN_EYLEYENSEL_ORNEKCESIYLE (Erişim Tarihi: 14.06.2017).
- Parsa, S. ve Parsa, A. F. (2004). *Göstergebilim Çözümlemeleri*. Ege Üniversitesi Basımevi: İzmir.
- Propp, V. (2008). *Masalın Biçimbilimi: Olağanüstü Malasalların Yapısı*. (Çev: M. Rifat ve S. Rifat), İş Bankası Kültür Yayınları: İstanbul.
- Rifat, M. (1996). *Homo Semioticus*. Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.
- Saussure, F. (1985). *Genel Dilbilim Dersleri*. (Çev: B. Vardar). Birey ve Toplum Yayınları: Ankara.
- Scott, A. J. (2005). *On Hollywood: The Place, The Industry*. Princeton University Press: New Jersey.
- Stringer, J. (2003). *Movie Blockbusters*. Roulledge: London.
- Soydan, M. (2007). Yavuz Turgul'un gönül yarası filminin grieması'nın eyleyensel örneğine göre çözümlenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 1-15 http://journals.manas.edu.kg/mjsr/oldarchives/Vol09_Issue18_2007/556-1502-1-PB.pdf (Erişim Tarihi: 24.12.2016).
- Taylor, A. (2007). He's gotta be strong, and he's gotta be fast, and he's gotta be larger than life: investigating the engendered superhero body. *The Journal of Popular Culture*, 40, (2), 344-360.

Thompson, K. (1999), *Storytelling in the New Hollywood: Understanding Classical Narrative Technique*, Harvard University Press: London.
https://books.google.ca/books?id=0mqwcvOE-7UC&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
(Erişim Tarihi: 10.12.2016).

Teksoy, R. (2005). *Dünya Sinema Tarihi*. Oğlak Yayıncılık: İstanbul.

Yumlu, K. (1994). *Kitle İletişim Kuram ve Araştırmaları*. İzmir.